

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และเสนอข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายในการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร จำนวน 349 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,812 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 3,161 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 142 คน และครูผู้สอน จำนวน 213 คน รวมทั้งสิ้น 355 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) วิสัยทัศน์ 2) เกียรติภูมิ 3) ความกล้าหาญ 4) ความรักความจริงใจ และ 5) ความรับผิดชอบ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ที่มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.937

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ เขต 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือส่งให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนด้วยตนเองและขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายใน 1 เดือน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 355 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (frequency) หาค่าร้อยละ (percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ใช้สถิติทดสอบที (t-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one - way ANOVA) โดยการทดสอบเอฟ (F-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป คือ อายุ และขนาดของสถานศึกษา เมื่อมี

นัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้การทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ในภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกล้าหาญ ด้านเกียรติภูมิ และด้านความรักความจริงใจ

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีการใช้เครื่องมือสื่อสารหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการบริหาร และ มีการกำหนดทิศทางในการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจนสอดคล้องกับยุคสมัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ พัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความถนัดและความสามารถได้เต็มศักยภาพ

1.2 ด้านเกียรติภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ รักษาชื่อเสียงของตนเองและองค์กรให้ดีที่สุด เป็นผู้อุทิศเวลาให้แก่การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ แสดงออกด้วยความจริงใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งต่อหน้าและลับหลัง

1.3 ด้านความกล้าหาญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่ก้าวร้าวหรือคุกคามผู้อื่น กล้าเผชิญหน้ากับอุปสรรคปัญหาหรือสถานการณ์คับขันและเรียนรู้และพร้อมปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ กล้าที่จะพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับยุคสมัย

1.4 ด้านความรักความจริงใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม แสดงความเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเมตตาอย่างจริงใจ และสนับสนุนส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาได้พัฒนาตนเองในวิชาชีพ กับมีความเอื้อเฟื้อแบ่งปันและเสียสละประโยชน์ส่วนตนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ แสดงความช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่าโดยไม่หวังผลตอบแทน

1.5 ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ รักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติงานตามข้อบังคับ และกฎหมายอย่างเคร่งครัดทุกโอกาส กระตือรือร้นทำงานให้บรรลุเป้าหมาย กับมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่ และ มาปฏิบัติงานตรงตามกำหนดเวลาและรักษาผลประโยชน์ขององค์กร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ แสดงความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติงาน

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี สรุปได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ และด้านความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่อยู่ในขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความกล้าหาญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 จำแนกตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความกล้าหาญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ใน

ระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความกล้าหาญ ด้านเกียรติภูมิ และด้านความรักความจริงใจ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า บุคคลสำคัญที่เป็นผู้ผลักดันให้งานในองค์กรเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดคือผู้บริหารหรือผู้นำ เพราะผู้นำเป็นตัวการแห่งการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร คุณลักษณะของผู้นำในการแสดงพฤติกรรมจึงมีผลถึงผลผลิตขององค์กร การมีวิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบ มีความกล้าหาญ มีเกียรติภูมิ และมีความรักความจริงใจ จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นและการสนับสนุนซึ่งกันและกันของบุคคลในองค์กรถือว่าประสบความสำเร็จในการใช้ภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจรัสศรี หนูเผือก (2552, หน้า 29-30) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย ผู้บริหารเป็นผู้นำต้องใช้ภาวะผู้นำที่ถูกต้อง และเหมาะสมในการบริหารงาน การเลือกใช้ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารก็เป็นสิ่งสำคัญ และปัจจัยสำคัญของผู้บริหารที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จส่วนหนึ่ง คือ ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหาร และยังสอดคล้องกับแนวคิดของยงยุทธ เกษสาคร (2552, หน้า 41) ที่ได้กล่าวว่า ความเป็นผู้นำมีผลกระทบต่อสิ่งอื่นๆ หลายอย่าง ถ้าหัวหน้างานหรือผู้บริหารเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะผู้นำที่ดีกิจการงานขององค์กรก็จะดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่นและก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นตัวการแห่งการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร คุณลักษณะผู้นำในการแสดงพฤติกรรมจึงมีผลถึงผลผลิตขององค์กร ความพึงพอใจ ขวัญกำลังใจ ความจงรักภักดีต่อองค์กร ความกระตือรือร้น รวมทั้งการบูรณาการในเรื่องต่างๆ ของผู้ร่วมงานด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา สัมพูล (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพิชชา ต้ายไธสง (2556, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 4 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งอยู่ในฐานะผู้นำควรที่จะมี และนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมในองค์กร ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์จะสามารถทำให้บุคลากรในองค์กรมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ที่ตรงกันไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่ชัดเจนจะเกิดความรัก ความผูกพัน มีความมุ่งมั่นในการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 1-2) ที่ได้กล่าวว่า ในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จำเป็นต้องอาศัยผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์และมุ่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของจำเริญ จิตรหลัก (2555, ย่อหน้า 6) ที่ได้กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารจะประสบความสำเร็จในอนาคต ต้องนำเสนอความคิดของตนเองและเป้าหมายขององค์กรให้ทุกคนได้เห็นอย่างชัดเจน เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กรหรือพันธะสัญญาร่วมกัน สามารถปรับเปลี่ยนความคิดหรือความมุ่งหวังไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา สัมพูล (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 3 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในด้านวิสัยทัศน์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านเกียรติภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าเป็นคุณสมบัตินี้ดีที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรยึดถือปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีทัศนคติที่ดีต่อกัน มองเห็นคุณค่า ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เอาใจใส่ ยินดีและเต็มใจที่จะช่วยเหลือกันและกัน อันจะนำไปสู่ความเข้าใจรักใคร่สามัคคี สอดคล้องกับแนวคิดของภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2551, หน้า 74) ที่ได้กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีลักษณะภูมิฐานและมีภูมิวิมุติที่ดีและเหมาะสมแล้วสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการมีภูมิธรรมหรือเกียรติภูมิที่ต้องมีให้ปรากฏในการบริหารจัดการเพราะถ้าผู้นำหรือผู้บริหารมีความประพฤติไม่ดี ไม่มีวินัย จิตใจต่ำ ไร้ศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรมเสียแล้ว ความรู้หรือวิชาการที่มีก็หาประโยชน์อันใดมิได้ ผู้นำหรือผู้บริหารที่ขาดภูมิธรรมหรือเกียรติภูมิจะหมดสิ้นศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชา เสียยิ่งกว่าการขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เสียอีก และยังสอดคล้องกับแนวคิดของอัลริช (Ulrich, 1996, p.215) ที่ได้กล่าวว่า ผู้นำจะประสบความสำเร็จได้ต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต เทียงธรรม เป็นบุคคลที่มีเกียรติ น่าเชื่อถือ และต้องมีความสามารถในการบริหารองค์กรได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล ทำทัน (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรม 7 ประการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรม 7 ประการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในด้านความซื่อตรง มีทัศนะอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความกล้าหาญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าเป็นคุณสมบัตินี้ดีที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความกล้าหาญที่จะแสดงพฤติกรรมในลักษณะของความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจและกล้าแสดงออกในการพัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ จึงส่งผลให้ระดับความคิดเห็นในด้านความกล้าหาญของผู้บริหารสถานศึกษา

อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของศิริพงษ์ ศรีชัยรัมย์รัตน์ (2556, ย่อหน้า 9) ที่ได้กล่าวว่า การที่ผู้นำมีความกล้าหาญ จะช่วยให้สามารถผจญต่องานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ นอกจากนี้ความกล้าหาญแล้วความเด็ดขาดก็เป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่จะต้องปฏิบัติให้เกิดขึ้นในตัวของผู้นำ กล่าวคือต้องมีความเด็ดขาดที่จะกล้าได้กล้าเสียด้วย จึงจะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จไปได้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549, หน้า 11) ที่ได้กล่าวว่า ความกล้าหาญเป็นการแสดงพฤติกรรมกล้าเสี่ยง นั่นคือ ผู้บริหารการศึกษาเมื่ออาชีพต้องมองงานได้อย่างทะลุปรุโปร่ง รู้ระบบการทำงานอย่างดี รู้ภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งตนเอง และสมาชิกในองค์กร และรู้รับผิดชอบอย่างสม่าเสมอ คำนึงถึงประโยชน์ระยะยาวและเป้าหมายโดยรวม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล ทำทัน (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามหลักธรรม 7 ประการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรม 7 ประการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในด้านความกล้าหาญ มีทัศนะอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านความรักความจริงใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าคุณบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำที่ดีควรแสดงความรักความจริงใจและความปรารถนาดี ต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสุขและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ จะแสดงออกด้วยความมีเมตตา กรุณา เสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทนอันจะเกิดขึ้นในจิตใจที่แสดงความรักความปรารถนาดีอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของศิริพงษ์ ศรีชัยรัมย์รัตน์ (2556, ย่อหน้า 10) ที่ได้กล่าวว่า การที่ผู้นำมีการแสดงออกซึ่งความรักความจริงใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจงรักภักดีต่อหมู่คณะต่อส่วนรวมและต่อองค์กรจะมีผลให้ผู้นำได้รับความไว้วางใจ ความรัก ความศรัทธา จากผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยเช่นกัน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของเซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 1987, pp.338-440) ที่ได้กล่าวว่า การแสดงออกถึงความรักความจริงใจต่อการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร จะแสดงออกมาในลักษณะของการมีความเชื่อถือร่วมกัน มีข้อตกลงร่วมกันว่าจะทำอะไร และทำอย่างไร สมาชิกในองค์กรจะมีความจงรักภักดีต่อองค์กร มีความผูกพันต่อการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ มีการทำงานอย่างเข้มแข็งและต้องการมีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล ทำทัน (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรม 7 ประการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรม 7 ประการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในด้านความรัก มีทัศนะอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของแมกนุสัน (Magnuson, 1971, pp.78-91) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในสหรัฐอเมริกา โดยจำแนก

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1) คุณลักษณะส่วนตัว คือ การมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีความรู้กว้างขวาง และมีอารมณ์ขัน และ 2) คุณลักษณะด้านวิชาชีพ คือ มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน ด้านวิชาการบริหาร การตัดสินใจ และการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่นๆ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความจริงใจ อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่ีความเป็นผู้นำนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ทั้งต่อตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา พร้อมทั้งแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สอดคล้องกับแนวคิดของจิรวดี ชุมพล (2549, หน้า 37) ที่ได้กล่าวว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้กับบุคคล โดยเสริมสร้างตั้งแต่เด็ก ๆ จากที่บ้านจนถึงโรงเรียน โดยเริ่มจากการให้ทำในางานง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อมอบหมายให้ทำแล้วก็ควรให้ได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีความรับผิดชอบ จะมีความเพียรพยายาม อดทนและตั้งใจทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของอีปองส์ (I Pons, 2003, p.67) ที่ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นที่มาของหน้าที่ความรับผิดชอบ ความจำเป็นที่จะต้องทำงานให้กับคนคนหนึ่ง การพูดจาหรือการละเว้นที่จะไม่ทำ ขณะเดียวกันความรับผิดชอบยังหมายถึงการทำตามสัญญาหรือการรักษาสัญญาต่อคนอื่นด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา พิพัฒน์วิวัฒนะกุล (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำและประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูจังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดอุทัยธานีมีคุณลักษณะผู้นำตามทฤษฎีของครู ในด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา สัมพุล (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี

2.1 คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ที่มีเพศต่างกันรับรู้ถึงคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาได้เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมาน พงษ์จำนงค์ (2547, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา ผลอินทร์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบ คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามเพศ ไม่พบความแตกต่างที่ ระดับนัยสำคัญ .05

2.2 คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามอายุ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีที่มีอายุต่างกัน ได้รับรู้การปฏิบัติงานในด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา ผลอินทร์ (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การ เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามอายุ ไม่พบ ความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรวรรณ์ วงศ์ตุ่น (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู เมื่อจำแนกตามอายุ ไม่พบว่าแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3 คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ใน ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีที่มีระดับการศึกษาต่างกันรับรู้ถึงคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา ผลอินทร์ (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามระดับ การศึกษา ไม่พบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรพิชา ต่ายไธสง (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.4 คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา สัมพูล (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่ง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรพรรณ วงศ์ตุน (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ไม่พบว่าแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.5 คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีที่สังกัดอยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกันนั้น มีส่วนได้ส่วนเสียจากคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา ผลอินทร์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ไม่พบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรพิษฐา ต่ายไธสง (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.6 คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานที่แตกต่างกัน ได้รับรู้การปฏิบัติงานในด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา ทองไทย (2556, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง เมื่อจำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สังกัดพบว่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความถนัดและความสามารถได้เต็มศักยภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ และใช้เหตุผลในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้มุ่งปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา

1.2 ด้านเกียรติภูมิ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ แสดงออกด้วยความจริงใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีความซื่อตรง มีความยุติธรรม ตรงไปตรงมา ความเป็นธรรม รับฟังความคิดเห็นทุกด้าน ไม่หุบปาก เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา และปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาคกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง นอกจากนี้ยังต้องมีพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุชิตา และอุเบกขา โดยไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง วางตัวเป็นกลาง มีความจริงใจ และสร้างความสามัคคีให้เกิดในองค์กร ซึ่งจะทำให้เกิดความสงบสุขในสถานศึกษา

1.3 ด้านความกล้าหาญ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กล้าที่จะพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับยุคสมัย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร รู้จักใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้กับการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ยังต้องกล้าเผชิญหน้าต่อเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงและผลของการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาคด้วยความรอบคอบ เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

1.4 ด้านความรักความจริงใจ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ แสดงความช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่าโดยไม่หวังผลตอบแทน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรยกย่องให้เกียรติและไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างขวัญและกำลังใจ มีความกระตือรือร้น ไม่ใช่อารมณ์ ถ่อมตนให้เกียรติผู้อื่น เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน

1.5 ด้านความรับผิดชอบ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ แสดงความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรไปศึกษาหาความรู้ ให้ความรอบรู้ในงานที่รับผิดชอบ ใส่ใจในการศึกษาพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีพลังการทำงานสูง รับผิดชอบหน้าที่ของตน อุทิศเวลาให้กับงานในหน้าที่ ศรัทธาต่อผู้อื่น เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา หน่วยงานต่างๆ และชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านอื่นๆ เช่น ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการตัดสินใจ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน หรือผู้มีส่วนได้เสียจากการจัดการศึกษา

2.3 ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมด้วย เพื่อจะได้ประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาและผ่านการประเมินจากหน่วยงานต่างๆ ในระดับดีถึงดีมาก เพื่อจะได้ทราบถึงคุณลักษณะพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น